

Auteursrecht

Vermogens- en morele rechten

Het auteursrecht is het recht dat een auteur heeft op zijn werk.

De auteur beschikt over twee soorten rechten:

- vermogensrechten
- morele rechten

De vermogensrechten (economische rechten) geven de auteur het exclusieve recht op exploitatie van zijn werk waardoor hij zijn werk kan reproduceren of laten reproduceren, alsook op- en uitvoeren (het publieke mededelingsrecht). Dit kan grafisch, mechanisch, optisch of elektronisch. De vermogensrechten gelden ook voor het verhuren of uitlenen van werken. Een uitzondering is de consultatie van een exemplaar van een werk in een leeszaal. De auteur heeft eveneens het recht om afgeleide producten te maken, het zogenaamde adaptatierecht en het vertalingsrecht.

De morele rechten (persoonlijke rechten) beschermen de persoonlijke band tussen maker en creatie. Hierdoor heeft de auteur recht tot bekendmaking, het zogenaamde divulgatierecht. De auteur beslist wanneer zijn werk klaar is om publiek te worden gemaakt. Daarnaast beschikt hij ook over het vaderschapsrecht, waardoor hij beslist onder welke naam zijn creatie wordt bekendgemaakt. Op grond van het recht op integriteit of eerbied voor het werk, kan de auteur zich ook verzetten tegen elke wijziging van zijn werk. De morele rechten zijn niet overdraagbaar, maar de auteur kan bij de overdracht of de licentie van zijn vermogensrechten wel beloven dat hij zijn morele rechten niet zal uitoefenen. Na overlijden van de auteur waken wel de erfgenamen over de eerbiediging van de morele rechten.

Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het te verveelvoudigen op welke wijze of in welke vorm dan ook of om daarvoor toestemming te geven.

Het auteursrecht betreft:

- literaire werken: ook lessen, voordrachten, verzekeringstabellen (een dagblad, weekblad of dergelijke mogen evenwel een artikel van een ander dagblad of dergelijke overnemen mits vermelding van de bron);
- muziek;
- plastische werken, waaronder meubelen, schilderijen, zelfs foto's van schilderijen, stripverhalen, bouwwerken, gebruiksvoorwerpen, logo's;
- filmen en foto's;
- haute couture kleding;
- software.

Hoe ontstaat auteursrecht?

Het ontstaat automatisch door de creatie; er is geen depot verplicht of mogelijk.

Uitzonderingen in België zijn de literaire werken en andere publicaties die bij de Nationale Bibliotheek moeten gedeponneerd worden. In sommige landen (USA, Spanje...) bestaan er wel registraties van auteursrechten. Deze bieden enkel de mogelijkheid om schadevergoeding op te eisen.

Voorwaarden voor bescherming

Het auteurswerk moet oorspronkelijk (origineel) zijn en het moet het karakter hebben van een individuele schepping, m.a.w. men moet de hand van de auteur erin herkennen.

Tevens is het zo dat de auteurswet het kunstwerk zelf beschermt en niet de gedachte, dus niet het thema maar enkel de materiële uitdrukking. Hieruit volgt dat men bijvoorbeeld een stijl of mode niet kan beschermen.

Beschermingsduur

De bescherming geldt tot 70 jaar na de dood van de auteur in het geval van een fysiek persoon en tot 70 jaar na de creatie in het geval van een rechtspersoon. Deze duurtijden gaan in op 1 januari van het jaar volgend op de creatie of het overlijden.

Rechten

Het persoonlijk gebruik vormt geen uitzondering op de rechten. Het auteursrecht legt aan derden het verbod op te reproduceren en dit zowel voor:

- literaire werken, inclusief de vertalingen ervan;
- muziek;
- foto's van personen.

Het auteursrecht komt enkel de auteur toe, die een natuurlijk persoon moet zijn. Rechtspersonen komen bijgevolg niet als oorspronkelijke houders van auteursrecht in aanmerking, doch zij kunnen wel bepaalde rechten krijgen.

De auteur beschikt over vermogens- en morele rechten. De vermogensrechten maken het de auteur mogelijk zijn werk te exploiteren.

De morele rechten beschermen de interne band tussen de auteur en zijn werk.

Ook de verhouding van het auteursrecht voor buitenlandse auteurs is in de wet geregeld. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen auteurs van een lidstaat van de Europese Unie en andere buitenlandse auteurs. Belangrijk is dat alle contracten ten aanzien van de auteur schriftelijk moeten bewezen worden en dat contractuele bedingen restrictief moeten worden geïnterpreteerd.

Naast de auteursrechten zijn er ook de aanverwante rechten, namelijk de naburige rechten. Deze rechten zijn roerende rechten die overgaan bij erfopvolging en vatbaar zijn voor gehele of gedeeltelijke overdracht, overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Zij kunnen onder meer worden vervreemd of in een gewone exclusieve licentie worden ondergebracht.

Inbreuk

In geval van inbreuk heeft men de keuze tussen een burgerlijke of een strafrechtelijke actie. Voor geschillen tot € 1.860 blijft de vrederechter bevoegd.

De burgerlijke rechtsvordering geschiedt voor de Rechtbank van Eerste Aanleg en heeft betrekking op het stopzetten van de inbreuk en het bepalen van een schadevergoeding.

De strafrechtelijke vordering heeft betrekking op de verbeurdverklaring van de nagemaakte voorwerpen en het bepalen van een boete. Indien de naam van de auteur bedrieglijk is aangebracht op de nagemaakte werken, zijn daarenboven gevangenisstraffen mogelijk.

Computerprogramma's

Op 27 juli 1994 werd de wet gepubliceerd houdende de omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's. De wet bepaalt uitdrukkelijk dat computerprogramma's auteursrechtelijk beschermd zijn en gelijk gesteld worden met de werken van letterkunde in de zin van de Conventie van Bern voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst.

Rechtsbescherming wordt slechts verleend aan de uitdrukkingwijze van het computerprogramma, in welke vorm ook. Ideeën en beginselen die aan enig element ervan ten grondslag liggen, worden niet beschermd.

Een computerprogramma geniet bescherming indien het ook oorspronkelijk is in die zin dat het een eigen intellectuele schepping van de auteur is.

Databanken genieten in België eveneens auteursrechtelijke bescherming indien zij blijken van oorspronkelijkheid in de selectie en de structuur van de data die zij bevatten. Een website geniet bescherming voor de lay-out van de webpagina's en eventueel de software en de databank.

Wetgeving

- Wet van 22 maart 1886.
- Conventie van Bern van 9 september 1896, 26 juni en 14 juli 1967.
- Wet betreffende het auteursrecht en naburige rechten van 30 juni 1994, van kracht sedert 1 augustus 1994.
- Wethoudende omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's.

